

**Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка**

Кафедра соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Ольга СОРОКА

«16» серпня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВознавство**

Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
Галузь знань	<u>01 Освіта/Педагогіка</u> (шифр і назва галузі знань)
Спеціальність	<u>016 Спеціальна освіта</u> (код і найменування спеціальності)
Освітня програма	<u>Логопедія</u> (найменування освітньої програми)
Мова навчання	<u>українська</u>

2024 – 2025 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Правознавство» для студентів освітньої програми «Логопедія» спеціальності 016 «Спеціальна освіта» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» освітнього рівня «бакалавр».

Розробник:

Гелецька І.О. – кандидат юридичних наук, викладач кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності.

Протокол № 1 від «16» серпня 2024 року

Завідувач кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності

Ольга СОРОКА

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітня програма	Логопедія	
2	Спеціальність	016 Спеціальна освіта	
3	Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка	
4	Ступінь вищої освіти	Перший (бакалаврський)	
5	Статус дисципліни	Нормативна	
6	Мова навчання	Українська	
7	Курс	1	
8	Семестр	1	
9	Кількість змістових модулів	3	
10	Форма підсумкового контролю	Залік	
11	ІНДЗ	-	
11	Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	3 кредити	
12	Загальна кількість годин	90	
13	Аудиторні заняття (год.)	Денна форма – 36	Заочна форма – 18
14	Лекції (год.)	Денна форма – 18	Заочна форма – 8
15	Семінарські заняття (год.)	Денна форма – 18	Заочна форма – 10
16	Самостійна робота студента (год.)	Денна форма – 54	Заочна форма – 72

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 40% до 60%; для заочної форми навчання – 20% до 80%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – сформувати у студентів системні знання про правові поняття і явища, розвинути навички юридичного аналізу та застосування правових норм, а також забезпечити розуміння ролі права в суспільстві і його взаємозв'язку з іншими сферами життя.

Для досягнення цієї мети передбачено:

- засвоєння фундаментальних теоретичних знань про природу права, держави та їх взаємозв'язку;
- формування вміння аналізувати чинне законодавство та застосовувати його норми до конкретних правових ситуацій;
- розвиток навичок самостійної роботи з правовими джерелами;
- виховання правової культури та поваги до верховенства права.

Зміст навчальної дисципліни забезпечує формування **наступних компетентностей**, які визначенні освітньо-професійною програмою «Логопедія»:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства (вільного демократичного) та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК 15. Здатність чітко та аргументовано висловлювати власні професійні переконання, враховуючи особливості аудиторії та ситуації спілкування, надавати точний, своєчасний та дієвий зворотній зв'язок клієнтам та колегам.

3. Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни «Правознавство» забезпечує досягнення таких **програмних результатів навчання**:

РН 17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РН 18. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Тема 1. Загальна характеристика держави та державної влади

Поняття та ознаки держави. Функції держави. Органи держави: поняття, ознаки, види. Поняття та види влади. Особливості державної влади. Органи державної влади. Загальна характеристика органів законодавчої, виконавчої та судової влади. Поняття та загальна характеристика державного ладу. Поняття та форми держави. Види і загальна характеристика форм правління. Форми територіального устрою держави. Політичний режим.

Тема 2. Право в системі засобів соціального регулювання. Система права та система законодавства

Поняття, особливості та види соціального регулювання. Види соціальних норм. Сутність права, його функціональне призначення та принципи. Предмет та метод правового регулювання. Механізм правового регулювання. Джерела права. Поняття і види правовідносин. Склад (елементи) правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин. Суб'єкти права та правовідносин. Об'єкти та зміст правовідносин. Поняття і структура системи права і системи законодавства. Правова норма: ознаки, структура. Види правових норм. Приватне і публічне право. Галузі права та їх характеристика. Галузі і інститути законодавства.

Тема 3. Правопорушення та юридична відповідальність

Поняття суспільного порядку та дисципліни, способи їх забезпечення. Правопорядок як складова суспільного порядку. Поняття законності та її гарантії. Поняття правосвідомості. Поняття правопорушення та його склад. Види правопорушень. Поняття та види відповідальності. Поняття, ознаки та підстави юридичної відповідальності; обставини, що її виключають. Види юридичної відповідальності: поняття, загальна характеристика. Правове забезпечення запобігання корупції.

Змістовий модуль 2. ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Тема 4. Основи конституційного право України

Загальна характеристика конституційного права та Конституції України. Політико-правове закріплення суверенітету України. Загальні засади організації державної влади в Україні. Референдуми і вибори як способи безпосереднього волевиявлення народу: поняття, види. Верховна Рада України. Президент України. Органи державної виконавчої влади України. Кабінет Міністрів України. Центральні та місцеві органи виконавчої влади. Органи судової влади України. Поняття громадянства України. Набуття та припинення громадянства.

Тема 5. Права і свободи людини і громадянина. Гарантії та механізми захисту прав і свобод

Поняття, ознаки та види основоположних прав і свобод людини і громадянина. Основні обов'язки людини і громадянина. Громадянські права і свободи людини і громадянина в Україні. Політичні права і свободи людини і громадянина в Україні. Економічні права і свободи людини і громадянина в Україні. Соціальні права і свободи людини і громадянина в Україні. Право на соціальний захист. Культурні права і свободи людини і громадянина в Україні. Національні гарантії прав людини. Конституційні гарантії прав людини в Україні. Механізми захисту прав людини в Україні: правоохоронні органи, суди, Конституційний Суд України, адміністративне оскарження (позасудовий захист). Повноважений Верховної Ради України з прав людини.

Тема 6. Адміністративне право України

Поняття адміністративного права, предмет та метод його правового регулювання. Суб'єкти адміністративного права. Поняття державної служби. Адміністративний проступок: поняття, ознаки, види. Поняття та принципи адміністративної відповідальності. Адміністративні стягнення: поняття та види.

Змістовий модуль 3. ОСНОВИ ПРИВАТНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Тема 7. Загальні засади цивільного права

Загальна характеристика цивільного права. Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність суб'єктів. Способи захисту цивільних прав. Представництво. Право власності. Поняття правочину та умови його дійсності. Особливості зобов'язань. Цивільно-правова відповідальність. Спадкування за законом та за заповітом.

Тема 8. Загальна характеристика сімейного права

Сімейні правовідносини. Шлюб та сім'я за чинним законодавством. Правові наслідки недійсності шлюбу. Порядок припинення шлюбу. Шлюбний договір. Майнові правовідносини подружжя. Правовідносини між батьками і дітьми.

Тема 9. Основні засади трудового права

Основні засади трудового права. Повноваження трудового колективу. Зміст колективного договору. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Дисциплінарна відповідальність працівників. Трудовий договір. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку. Відповідальність за трудовим законодавством України.

4.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	всього	у тому числі			всього	у тому числі		
		лек	сем	сам		лек	сем	сам
Змістовий модуль 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА	30	6	6	18	31	3	4	24
Тема 1. Загальна характеристика держави та державної влади	10	2	2	6	10	1	1	8
Тема 3. Право в системі засобів соціального регулювання. Система права та система законодавства	10	2	2	6	10	1	1	8
Тема 3. Правопорушення та юридична відповідальність	10	2	2	6	11	1	2	8
Змістовий модуль 2. ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА	30	6	6	18	29	2	3	24
Тема 4. Основи конституційного права України	10	2	2	6	10	1	1	8
Тема 5. Права і свободи людини і громадянина. Гарантії та механізми захисту прав і свобод	10	2	2	6	9	-	1	8
Тема 6. Адміністративне право України	10	2	2	6	10	1	1	8
Змістовий модуль 3. ОСНОВИ ПРИВАТНОГО ПРАВА	30	6	6	18	30	3	3	24
Тема 7. Загальні засади цивільного права	10	2	2	6	10	1	1	8
Тема 8. Загальна характеристика сімейного права	10	2	2	6	10	1	1	8
Тема 9. Основні засади трудового права	10	2	2	6	10	1	1	8
Всього:	90	18	18	54	90	8	10	72
РАЗОМ	Годин		90					
	Кредитів		3					

4.3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Денна форма, год.	Заочна форма, год.
1	Загальна характеристика держави та державної влади	2	1
2	Право в системі засобів соціального регулювання. Система права та система законодавства	2	1
3	Правопорушення та юридична відповідальність	2	1
4	Основи конституційного права України	2	1
5	Права і свободи людини і громадянина. Гарантії та механізми захисту прав і свобод	2	
6	Адміністративне право України	2	1
7	Загальні засади цивільного права	2	1
8	Загальна характеристика сімейного права	2	1
9	Основні засади трудового права	2	1
	Разом	18	8

4.4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Денна форма, год.	Заочна форма, год.
1	Загальна характеристика держави та державної влади	2	1
2	Право в системі засобів соціального регулювання. Система права та система законодавства	2	1
3	Правопорушення та юридична відповідальність	2	2
4	Основи конституційного права України	2	1
5	Права і свободи людини і громадянина. Гарантії та механізми захисту прав і свобод	2	1
6	Адміністративне право України	2	1
7	Загальні засади цивільного права	2	1
8	Загальна характеристика сімейного права	2	1
9	Основні засади трудового права	2	1
	Разом	18	10

4.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	Заочна форма
1	На підставі аналізу статті 1 Конституції України охарактеризувати Україну як соціальну державу. Визначити основну функцію, головні завдання та обов'язки соціальної держави	6	8
2	Порівняти принцип «верховенства права» та «верховенства закону» на предмет їхнього співвідношення та способу взаємодії	6	8
3	З'ясувати обставини, що виключають юридичну відповідальність та обставини, що звільняють від юридичної відповідальності.	6	8

4	На підставі аналізу ст.ст. 65-68 Конституції України визначити, які обов'язки стосуються всіх людей, а які - лише громадян України? Обґрунтувати, чому Конституція України закріплює невеликий за обсягом перелік обов'язків людини і громадянина?	6	8
5	З'ясувати роль і значення Європейського Суду з прав людини як механізму захисту прав людини. Дослідити процедуру звернення особи до ЄСПЛ.	6	8
6	З'ясувати у чому полягають особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх осіб	6	8
7	Проаналізувати, визначені Цивільним кодексом України підстави усунення від права на спадкування; визначити, у яких випадках особа усувається від спадкування і за законом і за заповітом, а у яких лише за законом? Охарактеризувати інститут права на обов'язкову частку у спадщині; визначити категорії осіб, права яких захищаються цим інститутом спадкового права	6	8
8	Порівняти такі інститути влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування як дитячий будинок сімейного типу та прийомна сім'я. Вказати на спільні та відмінні ознаки цих інститутів сімейного права	6	8
9	Відповідно до чинного законодавства про працю України одним із видів часу відпочинку є відпустки. Проаналізувати, чому не кожен вид відпусток можна вважати таким, що відноситься до часу відпочинку?	6	8
	Разом	54	72

5. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Правознавство» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- презентації результатів виконаних індивідуальних завдань;
- навчальні дискусії;
- аналіз і вирішення практичних ситуацій;
- аналіз нормативно-правових документів;
- реферати.

6. Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни «Правознавство» використовують такі форми контролю:

- поточний контроль здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності студентів на семінарських заняттях та виконання ними завдань самостійної роботи;
- модульний контроль застосовується після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни, оцінка модульного контролю складається з балів, накопичених упродовж вивчення змістового модуля;

– підсумковий контроль проводиться у формі заліку (тестування на сервері електронних ресурсів MOODLE у термін, визначений графіком підсумкового контролю).

7. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

За роботу на семінарському занятті студент може отримати максимум **8 балів**.

8 балів: студент дає повну, ґрунтовну, аргументовану відповідь, розкриває і науково обґрунтовує теоретичні положення, виявляє вміння аналізувати, порівнювати, виділяти головне, висловлює власні судження та особисте ставлення; відповідь відзначається системністю, послідовністю, логічністю викладу думок і творчим підходом.

7 балів: студент демонструє знання матеріалу семінарського заняття в повному обсязі, демонструє окремі неточності у розкритті матеріалу не чітко висловлює власну думку з проблемних питань семінару.

6 балів: студент з похибками демонструє знання основного матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність у проблемних питань семінару, допускає помилки при викладі матеріалу, але спроможний усунути їх із допомогою викладача.

5 балів: відповідь студента на питання є неповною, не наводяться приклади, допущено окремі неточності у розкритті змісту питання, відсутній глибокий аналіз.

4 балів: студент демонструє фрагментарні знання матеріалу семінарського заняття, що складає менше 50% необхідного обсягу, не знає основної термінології, не вміє висловлюватися логічно.

3 бали: студент демонструє фрагментарні знання семінарського заняття, які є частково правильними; відповідь містить грубі помилки у аналізі подій, явищ, фактів, використанні термінології, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблеми.

2 бали: студент дає неповну, нелогічну, неаргументовану відповідь на питання; або ж у відповіді допущені суттєві помилки, відсутня здатність аналізувати.

1 бал: студент не володіє знаннями з семінарського заняття, відповідь неправильна.

0 балів: відповідь на питання відсутня.

Розподіл балів, які отримують студенти

МОДУЛЬ I (поточне тестування та самостійна робота)									Модуль III (підсумк ове тестува ння)	Сума
Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			Змістовий модуль III				
T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆	T ₇	T ₈	T ₉		
7	8	8	8	8	8	8	7	8	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Мультимедійний проектор – демонстрація презентацій.
2. Комп'ютери з доступом до Інтернету – проведення підсумкового контролю.

9. Рекомендована література Основна література

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Європейська конвенція з прав людини, ратифікована Законом № 475/97-ВР від 17.07.97. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
5. Кодекс законів про працю від 10.12.1971 № 322-VIII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
6. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
7. Закон України «Про громадянство» від 18 січня 2001 року № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>
8. Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
9. Правознавство: Підручник для студентів ВНЗ/ Кол. авторів. Черкаси, 2019. 686 с. URL: <https://eprints.cdu.edu.ua/1977/1/pravozn21.04.pdf>

10. Правознавство. Навчальний посібник / Р.В. Алієв, Т.М. Алфьорова, М.А. Аніщенко; за заг. ред. С.В. Петкова. – Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. – 360 с.

11. Правознавство. навчальний посібник для студ. пед. спец. / В. О. Мирошніченко, Т. П. Макаренко, Н. С. Іванова ; МОН України, Бердянський держ. пед. ун-т. – Київ : ЦУЛ, 2019. – 288 с.

Допоміжна література

1. Бобровник С. Конституційно-правовий механізм захисту прав людини: поняття та функції // Бізнес і права людини в Україні: проблеми та рішення під час війни і повоєнного відновлення : Збірник матеріалів II-го Всеукраїнського конкурсу наукових робіт здобувачів вищої освіти та молодих вчених з нагоди 25-річчя заснування інституції Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Київ : ВАШТЕ, 2023. – С. 114-118.

2. Кириченко В.М. Політико-правова система України: підручник / В.М. Кириченко, Ю.В. Кириченко, Ю.М. Соколенко; за заг. ред. В.М. Кириченка. – Київ : ЦУЛ, 2020. – 304 с.

3. Корнєєв Ю.В. Трудове право України: навчальний посібник. – Київ : ЦУЛ, 2019. – 112 с.

4. Мельник Р.С. Адміністративне право України: у схемах та коментарях: навчальний посібник. КНУ ім. Тараса Шевченка, Університет сучасних знань. – 2-ге вид., перероб і допов. – Київ : Юрінком Інтер : Буква Закону, 2019. – 334.

5. Немченко О.М. Адміністративно-правовий статус місцевого самоврядування в Україні // Новітні напрями в галузі права та освіти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 12 квітня 2019 року, м. Херсон; Одеський держ. Ун-т внутрішніх справ, 2019. С. 66-69.

6. Романов М. В. Основні засади запобігання корупції / М. В. Романов; ГО «Харківська правозахисна група». — Харків: ТОВ «Видавництво „Права людини“», 2017. — 176 с. URL: https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/Pidruchnyk_osnovy-zapobigannya-koruptsiyi.pdf

* Література позначена червоним кольором наявна у бібліотеці ТНПУ

10. Інформаційні ресурси в Інтернеті

Назва ресурсу або організації	Електронна адреса
Веб-сайти установ	
Офіційний сайт Європейського суду з прав людини	http://www.echr.coe.int
Офіційний сайт Президента України	http://president.gov.ua
Офіційний сайт Верховної Ради України	http://rada.gov.ua
Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України	http://kmu.gov.ua

Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини	http://ombudsman.gov.ua
Офіційний сайт Національного агентства з питань запобігання корупції	https://nazk.gov.ua/uk/
Освітній портал	http://www.osvita.org.ua
Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського	http://www.nbuv.gov.ua